

Att fatta goda beslut i en kristen gemenskap

Sammankomst 2014, Vasa församlingshem 1 mars 2014

Det sammanhang som är min utgångspunkt är kommunetiv av "traditionellt" snitt, i Helige Franciskus systraskap, Klaradals kloster, Sjövik utanför Göteborg. Vi är en av de komuniteter som vuxit fram inom Svenska kyrkan under senare delen av 1900talet. Gruppen är liten, fyra systrar, och vi lever, ber och arbetar tillsammans. Helige Franciskus systraskap har funnits i 35 år, jag har varit med i 24.

Gemenskapsliv från en kristen utgångspunkt kan se väldigt olika ut, men man kan nog påstå att alla förutsätter en vilja att, åtminstone i någon mån, avstå från egensinne. Detta att välja att dela vardagen med några till, är en möjlighet att komma till rätta med sin tendens till separatism. Det kan bli en god hjälp i kampen att krossa egots tyranni.

Att fatta goda beslut

Alldeles grundläggande: det vi håller på med är att söka Guds vilja tillsammans. Var och en i gruppen har den uppgiften, att inte söka sin egen vilja – men inte heller gruppens vilja. Det är självklart lättare sagt än gjort, men det gör verkligen skillnad att medvetet välja den inriktningen. Även om vi trampar fel, tar miste och faller i våra vanligaste gropar. Något händer ändå som dämpar konkurrensen och lugnar ner prestigen, när vi ideligen återvänder till det vi tillsammans sagt är den rätta prioriteringen. Naturligtvis förutsätter det att vi tror att det går att förstå något om hur Gud vill. Det måste också till en beredskap att låta den egna bilden korrigeras eller kompletteras av vad de andra ser.

Sedan, när vi väl fått lite större klarhet, då kommer den rejäla utmaningen – att inte glömma bort att följa den ledning vi fått. För att säga ett kanske lite obekvämt ord: att lyda den. Lukas berättar om hur Jesus ställer den raka frågan: "Varför säger ni 'Herre, herre' när ni kallar på mig, om ni ändå inte gör som jag säger?" (Luk 6:46) Vad skulle det tjäna till att få reda på Guds vilja, utan att använda insikten? Att som gemenskap söka Guds vilja är på riktigt, och det är något som får konsekvenser för den enskildes liv och för gemenskapen. Alltihop handlar ju om vår strävan att leva livet i Guds rike. Vår inkulturation, om man så vill. Per Mases formulerade det en gång i en predikan "Guds Rike är där hans kärlek får fylla en människas hjärta och forma hennes vilja". Att låta Guds kärleks vilja forma vår vilja och därmed vår handling, vårt liv.

Här är ingen arena för tvärsäkerhet, utan för ett uppmärksamt sökande. Kanske en lång process som ändå leder till ganska provisoriska svar. Det är inte heller läge att uppträda i lånta fjädrar. Att glatt citera Apostlagärningarnas "Den heliga Anden och vi har beslutat", är inget man kan hävda bara för att samlingen inletts med en formell bön. Nej, med risk att bli tjatig: detta är på riktigt. Och då krävs uppriktighet och omsorg.

Att tänka på

Startpunkten i beslutsprocessen är viktig. Bara det att det finns en startpunkt! En god sak kan vara att se till att lyfta fram den gemensamma grunden och det gemensamma målet. Det får ju ske på ett för tillfället lagom högtidligt sätt – men ofta behöver vi forma en bättre miljö för ett samtal, kanske fysiskt, det är inte oviktigt, men också mentalt. Påminna oss om den grund vi står på och som ger frågan vi skall diskutera ett riktigt sammanhang.

Frågeställningar och beslut är inte alla på samma nivå. De är olika viktiga, har olika stora konsekvenser mm. De behöver därför ofta olika sätt att behandlas, så att inte viktiga frågor avgörs alltför lättvindigt eller småfrågor tuggas i oändlighet. Läggs det för mycket krut på småsaker, blir det kanske inte tillräcklig kraft kvar att verkligen bearbeta de större frågorna.

Strukturen kan se olika ut, men det är ett gott hjälpmedel att ha en struktur, en sorteringsordning för frågor. Hemma försöker vi skilja på dem genom att vi har olika sorters möten, även om vi är samma systrar som sitter ned: vi har 'arbetsplanering' för alla de vardagliga sakerna – vem skall svara på brevet, behöver någon åka och handla, vilka gäster kommer och vem tar hand om dem, osv. Lite större frågor behandlas på ett 'husråd' oftast en gång i veckan, och för frågor som formar livet på längre sikt har vi en eller flera gånger årligen 'kapitel'. På de olika samlingarna fattas beslut som kräver olika mycket förberedelsetid, utrymme och energi.

Men man skall inte underskatta hur livet formas också av de många små besluten – den sammantagna effekten av dem är stor. Därför behöver ibland också småsaker analyseras, sammanhang medvetandegöras. Och det hänger ofta upp sig i små frågor, kanske oftare där än i de stora avgörande. Då blir det viktigt att behålla sinnet för proportioner, det är bra att återvända till grunden, låta den gemensamma hållningen ge riktning.

I traditionellt föreningsliv finns det klara regler (åtminstone på pappret) för vem som deltar i ett beslut. Sådana tråkiga saker är det en god hjälp att arbeta igenom, särskilt om det finns olika sätt att vara del av gemenskapen. Man kanske är med för olika lång period, eller olika djupt involverad. Det är ju inte rimligt att den som tillfälligt finns i ett sammanhang skall ha samma påverkan på det långsiktiga som den som får leva länge med konsekvenserna. Det avtryck man gör på gruppens framtid får stå i förhållande till vad man bär, vilken förpliktelse man gått in under, vilket mått av överlåtelse man lever i. Detta är särskilt viktigt i en grupp som har många, kanske löst anknutna, omkring sig. Och det är viktigt att då ha formella regler som är lätta för alla att få syn på – om möjligt från start. Regler som är lätta att upptäcka och möjliga att diskutera och förändra när det behövs.

Frågan

Om vi fokuserar på frågan som skall behandlas, finns en del aspekter att ta med i beräkningen. Vilket forum skall den behandlas i? Vem skall vara med? Hur mycket förberedelse och tid behövs?

Hur tung fråga är det? Bra att ha funderat över det i förväg. Hur viktigt är det med enighet om just denna fråga? Eller bör det finnas plats för olika förhållningssätt?

Är frågeställningen tydlig – för alla? Det är så oerhört lätt att förutsätta att de andra tänker som jag själv. Men en enkel runda, där var och en i lugn och ro formulerar sin egen mening om vad det handlar om, kan ge ett helt nytt ljus.

Om det är en fråga där vi inte är överens – hur stor är oenigheten? Kanske behöver det bättre klargöras vad vi egentligen är oense om.

Om vi inte hittar en väg till enighet, är det då säkert att beslutet behöver tas just nu? En god natts sömn kan ge nytt ljus. Ja, en dålig kan ge samma effekt.

Samtalet

En bra inledning är att göra en gemensam inventering av fakta och synpunkter, allt som talar för och mot skall upp på bordet! Det där bordet har varit en bra bild för oss i klostret – strävan att enkelt och

öppet lägga fram, presentera, så att alla tillsammans ser saken eller åsikten eller önsknigen. Det ligger där, jag står för att jag lagt det där, men sedan kan alla vrida och vända på det. Och på ett välgörande sätt får jag släppa taget om det. Så håll inte fast i din synpunkt, ditt förslag! Ge det till gruppen och ta distans till din egen åsikt. Håll samma distans till den som till de andras, som också ligger där. Då finns bättre möjlighet att väga dem, värdera dem tillsammans.

När det kommer till själva samtalet, till diskussionen, så vet vi ju att det finns många olika sätt att samtala. Vi hävdar oss på olika sätt, tänker i olika takt, orden kommer lättare för en del. En huvudlinje är därför att ge tillräckligt med plats åt alla, tid för alla, frihet för alla.

Att lyssna och att tolka är två viktiga ingredienser i samtalet, och sättet vi gör det på är avgörande för kvaliteten. Vi kan lyssna med fokus på vad den andra säger, inte på vad motrepliken skall bli. Lyssna inte till vad hon borde säga eller vad hon brukar säga, utan till det hon säger här och nu. Och tolka det som sägs välvilligt. Luthers lilla katekes säger att man skall tolka och tyda allt till det bästa. Ignatius av Loyola talar om att "rädda den andres utsaga". Om den andra uttrycker sig lite klantigt eller säger något konstigt, se då efter om det går att tolka det välvilligt, få upp samtalet på banan igen. I stället för att utnyttja grodan till att vinna debattpoäng.

Ett enkelt men ofta effektivt sätt att skapa större jämbördighet i samtalet är att göra en runda – låta var och en i lugn och ro säga sitt, utan att bli avbruten eller motsagd. Kanske är en bra väg att bestämma hur lång tid var och en kan använda. I systraskapet testade vi en variant, där var och en hade ett antal minuter till sitt förfogande, och om tiden inte utnyttjades helt fick den rinna ut under tystnad. Då upptäckte vi att en del tankar kom fram först efter en liten paus, saker som annars nog skulle ha försvunnit. Det flöt in något nytt och stilla i samtalet. Tystnad kan vara mycket dynamisk.

Urskiljandet

Saklighet är en oerhört viktig princip om det skall bli en god process. Inga angrepp – här är en god hjälp att öva på det där med att släppa taget också om favoritståndpunkten! Återvinna sin egen inriktning på målet. Och, inte minst viktigt: när någon flippar ut, briserar mitt i det fina samtalet gruppen försöker gestalta, då kan var och en hjälpa till att begränsa skadan, helt enkelt genom att inte låta sig dras med.

Betrakta allt, försök att verkligen se, smaka och bedöma de olika ingredienserna i samtalet. I den heliga Klaras regel (Klara var samtida med Franciskus och byggde upp den kvinnliga grenen av orden) står det att abbedissan skall lyssna på alla systrarna när de överlägger, för Gud talar ofta genom den minsta systemen. Det kan vara spännande att fundera över vem som är minst i ett sammanhang. Men huvudpoängen är att försöka få med alla pusselbitar, allt som kommit fram.

Konsekvensanalys är något som ofta saknas. Vi kan inte överblicka alla följder, och har ingen skyldighet att göra det. Men det innebär ju inte att vi skall låta bli att fundera över det som går att räkna ut. Till urskiljandet hör att ställa frågor som "Om svaret blir ja, vad säger vi då nej till?" Frågor om vad de olika beslutsalternativen får för följder. För oss, och för andra. Först när vi vågar se på sådana saker är vi mogna att fatta beslutet.

Beslutet

När beslut skall fattas bör strukturen i processen vara synlig för alla, från start. Vem som skall vara med (och kanske på vilket sätt), vad det är för beslut, när vi samlas, hur lång tid vi har, förutsättningar. Ju mindre som är diffust, desto bättre brukar resultatet bli. Det är bra med en

uttalad övergång från resonemang till beslutsfattande, det är inte så ofta alla närvarande uppfattar läget likadant.

Glöm inte att fatta beslutet! Alla måste märka att vi beslutar, vad vi beslutar. Formulera koncist, sammanfatta gärna argumenten som kom fram. Och när det är beslutat, så skriv ner – så att var och en kan gå tillbaka och titta. Ja, kanske behövs här en särskild påminnelse: Läs ibland det som skrivits ner!

Genomförandet är ett kapitel för sig, ibland ett sorgligt kapitel – det räcker faktiskt inte att bestämma. En praktisk väg är att ge någon direkt ansvar för utförandet, själv eller tillsammans med andra. Men gärna bara en som har ansvar, då faller det inte lika lätt emellan.

Om det blev "fel" beslut, om eftertankens kranka blekhet har fog för sig – ändra det då. Fatta ett beslut att riva upp det gamla, motivera det, se till att det finns rimlig enighet om vad som var gallet med det första beslutet, hur det kunde bli så. Och fatta sedan ett nytt, med omsorg. Detta är viktigt för att i fortsättningen beslut skall respekteras, och viktigt för gruppens självkänsla.

Om jag är olycklig för beslutet, egentligen inte vill, blev nedröstad? Det är ett läge som måste hanteras. De andra bör visa barmhärtighet och tålamod mot mig, för det är en otrevlig passage att ta sig igenom. Ledorden kan vara att lämna det gamla, min egen ståndpunkt. Acceptera det nya, det som blev det gemensamma beslutet. Jag har frihet att välja att, med större eller mindre entusiasm, stå för gemenskapen och dess beslut. Här behövs övning av generositeten, av glädjen över olikheterna (inte bara tåla dem, utan glädjas över dem), självdistans. Sinne för proportioner.

Tre avslutande T

Som minnesord och en slags sammanfattning, tre saker på T som vi behöver när vi fattar goda beslut i en kristen gemenskap är Tydlighet, Tid och Tillit.

Tydlighet – när det gäller frågan, när det gäller gemensam grund och mål, när det gäller frågans vikt, öppenhet om åsikter och tvekan

Tid – låt samtalet ta tid, lyssna, gör urskillningen med omsorg, smaka och fundera. Undvik stress och press. Ofta leder stressen fel – inför tanken att beslutet måste fattas, fast enighet inte finns, kan man alltid fråga "I vems intresse?". Det kan finnas ett helt legitimt intresse, saken kan kräva det. Men det är viktigt att ha det så klart för sig som möjligt, så att vi inte fattar sämre beslut än vi behöver.

Tillit – se den gemensamma grunden och målet, och minns att de andra också står där, se de andra med respekt, visa dig själv i uppriktighet

sr Inger, Klaradals kloster, Sjövik